

ÓVODAKEZDÉS, BESZOKTATÁS

Az óvodai beiratkozások május végével befejeződtek, és szeptemberben az újonnan beíratott gyerekek is óvodások már. Az óvodakezdés az első próbatétel, ami minden gyermekeknek nehéz, hiszen meg kell szoknia az új környezetet, az idegen felnőtteket és gyermekeket. Az új akadályok és nehézségek leküzdése nagyban függ a gyermek érettségétől, személyiségétől, a családi környezettől és attól, hogy mennyire készítették fel az új helyzetre. Az óvodai élet mindenképpen különbözik az otthonitól, minél nagyobb a különbség, annál több nehézséget okoz majd a beilleszkedés.

Az óvodakezdés első hetében a gyerekek ismerkedik az óvodai környezettel, információt szerez az új helyzetről, nem próbál kapcsolatot teremteni a többi gyerekkel, nem játszik kitartóan, gyorsabban elfárad, hamarabb elsírja magát. A következő hetekben fokozatosan igyekszik a kapcsolatteremtésre, többet kommunikál, a felnőttek védelmét keresi, ha problémája adódik a többi gyerekkel, magabiztosabban mozog az óvodai környezetben, figyeli a többi gyerek aktivitását, kiegyensúlyozottabb.

A zökkenőmentes óvodakezdés érdekében minden óvoda lehetőséget kínál az iskolai törvény, illetve az óvodai rendszabályzat alapján a beszoktatásra. A sikeres és gyors beszoktatáshoz elengedhetetlen a szülővel való szoros együttműködés. Már a beiratkozás során ismertessük a szülővel a beszoktatás lehetőségét és menetét. Gyakorlati és szakmai ismereteinknek megfelelően adjunk a szülőknél tanácsot, hogyan könnyíthetik meg gyermekük és önmaguk számára ezt az időszakot.

Tanácsok a szülők részére:

■ Meg kell teremteni otthon a nyugodt környezetet: ha a szülő fél, szorong, reakciója befolyásolja a gyerek viselkedését. Fontos, hogy azzal a meggyőződéssel álljanak az óvodakezdéshez, hogy ott a gyerekek jól lesz, jól érzi

majd magát a kortársai között, és jól tesz majd neki az új tapasztalat. Ha a szülő nyugodt, kiegyensúlyozott, a gyerek is hamarabb megnyugszik.

■ Meg kell ismertetni a gyerekekkel az óvodai életet: sétáljanak el az óvoda felé, nézzék meg a gyerekeket az óvoda udvarán, játsszanak „óvodást” otthon, beszélgessenek az óvodáról, idézzék fel a szülők saját pozitív emlékeit. Alakítsák az otthoni napirendet az óvodai napirendhez.

■ Ismerkedjenek kortársaikkal: teremtsenek lehetőséget a hasonló korú gyerekekkel való megismerkedésre, hogy képesek legyenek a gyerekek kapcsolatát teremteni.

■ Gyakorolják az elválást: ez az egyik legnehezebb az anya és a gyerek számára egyaránt. A gyerekek biztosnak kell lennie abban, hogy az anyukája visszajön érte. Kezdjék az elválást gyakorolni a nagyszülőkkel, barátokkal, fokozatosan növelve az időtartamot. Az elválás legyen gyors, határozott, soha ne hagyjanak a gyerekek időt arra, hogy megérezze a szülő bizonytalanságát. Ha előfordul, hogy a gyerek hisztizik, kezeljék higgadtan, és merítsenek erőt a gyors távozáshoz. Soha ne hagyják ott a gyereket anélkül, hogy elköszönjenek.

■ A fokozatos szoktatás: meg kell találni a középutat. Nem tesz jól a gyerekeknek, ha mindjárt ott hagyják egész napra. Próbálják fokozatosan növelni az óvodában tartózkodás idejét.

■ A pihenés bebiztosítása: a gyerekeknek a kezdet megterhelő lehet, ezért jó, ha az óvodai nap után a szülő nem tervez egyéb megterhelő aktivitást, és több időt szán a közös együttlétre.

■ Együttműködés: forduljanak nyitottan, őszintén és bizalommal az óvónők felé, merjenek segítséget, tanácsot kérni.

■ Támogassák a gyerek önállóságát: hagyják, hogy próbáljon egyedül öltözni, enni, kezét, arcot mosni, próbálja megoldani a problémáit. Ha szüksége lesz rá, kérni fogja a segítséget.

■ A sírás: általános jelenség, hogy előbb vagy utóbb minden gyerek szája legörbül. Nehéz volna egy határt meghúzni, ami alatt még a sírás természetes része a beszoktatásnak. A hosszan elhúzódó sírás esetén számolni kell azzal a lehetőséggel is, hogy a gyerek valóban szorong, nem alakult ki a biztonságérzete, több időre van szüksége. Tartós sírást okozhat, ha a gyerek az otthoni környezetben sem érzi biztonságban magát, ha a szülő túlféltette, túlvonta, nem került idegen emberek közelébe sem, ha kistestvér érkezett a családba, és úgy érzi, kevesebb figyelmet kap.

■ Mit ne tegyenek: Ne fenyegetse a gyereket az óvodával, óvónővel. Ne csapják be a gyereket azzal, hogy mindjárt visszajönnek, ne rendezzenek hosszú, könnyes búcsúzkodást, ne példázgassák, hogy nézd, a másik gyerek már nem sír. Soha ne mondják azt a gyerekeknek: „Ha sírni fogsz vagy rossz leszel, nem jövök érted.”

A szülőnek tudatosítani kell, hogy a pedagógus maximális igyekezete ellenére sem tudja azt a komfortot biztosítani a gyermeknek, amit otthon az édesanya tud nyújtani. A pedagógus egyszerre lesz húsz vagy több gyerek „pótmamája”, ezáltal érthető, hogy nem egyszerű feladat minden gyerek szeretetigényét, hiányérzetét kielégíteni.

A pedagógus a beilleszkedést segíti azzal, hogy:

■ Harmonikus, szeretetteljes, nyugodt, esztétikus légkört terem

■ Megismerteti a gyerekekkel az óvodát

■ Megengedi a gyerekeknek, hogy magával hozza az óvodába kedvenc játékát

■ Mosolyogva, kedvesen fogadja a gyereket

■ Megfelelő módszereket alkalmaz, érdekes tevékenységeket tervez és valósít meg

■ Segít a konfliktushelyzetek megoldásában

■ Figyelembe veszi a gyermekek egyéni sajátosságait

■ Nem közelít a gyerekek felé direktív módon

■ A szülőkkel együttműködik.

Mivel minden gyerek más és más, nincs recept a beszoktatásra, nehéz feladat vár a pedagógusra, hogy minden gyerekhez megtalálja a megfelelő utat. A pedagógus azonban ügyesen tud hatni a gyermekek érzelmeire, be tudja kapcsolni a gyerekeket a napi tevékenységbe, játékba, le tudja kötni a gyerekek figyelmét.

A beszoktatásnál talán a leghatásosabb az „ölbeli játékok” alkalmazása. Ez a felnőtt és gyerek kétszemélyes játéka, amelyet a pedagógia bizalmi játékoknak hív. Ez a játék képes olyan érzelmi közeget teremteni, amelyben a gyerek megnyugszik, amelyben az egymásra figyelés, a szeretet kifejezése jelen van. Ezek a játékok jellegzetes felépítésűek, csattanóval zárulnak, amelyek mosolyt csalnak a gyermek arcára.

Néhány példa az ölbeli játékok közül:

Ujjasdi:

Édesanya főzött kását,
Ennek is adott,
Ennek is,
Ennek is,
Ennek is,
A legkisebbiknek
nem jutott.
Ment, ment, ment... csingilingi!

Tenyeresdi:

Itt van egy kis kert,
Közepében kút,
Erre mentek a cigányok,
Itt megálltak, muzsikáltak,
Csik-mek – mek-mek-mek.

Ökölütögetők:

Töröm, töröm a mákot.
Sütök vele kalácsot.
Tisztítom a mogyorót,
Annak adok, aki jó. Hám, hám, hám.

Tapsoltató:

Tapsi, tapsi, tapsika,
Ennivalót hoz mama
Libuskának, kiskacsának,
Ficánkoló halacskának.

Arcmutogató:

Hazajövök (gyengéden a homlokához érintjük az öklünket),
kinyitom az ajtót (belegereblyézzük a hajába),
kinyitom az ablakokat (csukott szemét fölfelé simítjuk),

kisöprögetek (homlokát jobbra-balra simítjuk),

beteszem az ablakokat (lefelé simítjuk a szemhéjakat),

beteszem az ajtót (összecsippentjük a száját),

csavarintok a kulcson
(csavarintunk egyet az orrán),
s elmegegyek hazulról.

Hátbaütögető:

Dobi-dobi, háti,
Rakoncai Páti,
Te, kis gyerek, te, kis lány,
Mondd meg nékem igazán,
Melyik ujjam bökte?

Piséző:

Egy hegy megy,
Szembe jön egy másik hegy.
Én is hegy,
Te is hegy,
Nekünk ugyan egyre megy.

Térden lovagoltató:

Megy a hajó a Dunán,
Rajta ül a kapitány,
Lassan forog a kerék,
mert a vize nem elég.
Gyorsan forog a kerék,
mert a vize már elég.
Megy a hajó a Dunán,
Híí, lemaradt a kapitány,
Kiabál, trombitál,
De a hajó meg nem áll.

Néhány mondóka az első napokhoz, hetekhez:

A gyerekek fogadásához:

Anya szoknyája sátor, előbújik, aki bátor.
Egy, kettő, három, ki lesz a párom?
Játsszunk!

Mesehallgatásra hívogató:

Erdő-erdő meseerdő,
benne mese, tizenkettő.
Itt kopogtat most is egy,
gyere gyorsan, hallgasd meg!
Egyszer régen, nagyon régen,
kint jártam a meseréten.
Ahogy mentem, ahogy jártam,
tudjátok, hogy mit találtam?
Semmi mást, csak egy mesét,
kezdem is az elejét.

Rendrakó mondóka:

Csiribú-csiribá, hókusz-pókusz, kipp és kopp,
Rakjuk a rendet itt és ott:
Egyet jobbra, egyet balra,
egyed tegyél fel a magasba!

Mire tízig számolunk,
már mindent helyre raktunk.
Egy, kettő, három...

Öltözködéshez:

Hacuka-pacuka,
minek az a sok ruha?
Mire mindet felveszem,
jó kövérré növekszem.
Olyan leszek, mint a medve,
aki ki van kerekedve.

Pihenéshez:

Álommanó zsákját nyitja,
Lecsukódik minden pilla.
Odarepít, hova vágyom,
Meseország, ez az álom.
Orgonából kis pohárka,
Rózsasziromból topánka.
Szél úrfival táncot lejték,
Zenél nekünk Tücsök Herceg.
Álomtündér álmom óvja,
Gyorsan eltelik sok óra...
(Simola Teréz Csilla: Álomország)

Kézmosáshoz:

„Cukros, ragacsos, tapadós, maszatos
ez a kicsi tappancs,
Hozd hát ide most, nos hát, gyere,
mosd, adom is a szappant,
Hékás-békás! Fogd meg már!
Csúszós kishal megtréfál!
Mosd meg gyorsan, egy, két, hár!”
(Szabó T. Anna: Kézmosóvers – részlet)

Az ölbeli játékokon kívül szerepet kapnak a bábok. A bábok alkalmazásával könnyebben lehet kommunikálni a zárkózottabb gyerekekkel is, mivel segítenek a kapcsolatteremtésben. A pedagógus a gyerek érdeklődését figyelembe véve sokféle játékra kínál lehetőséget, hogy tartalmassá, érdekessé tegye az óvodában töltött időt, megkönnyítse az óvodakezdedést, a gyerekek bizalmába férközzön és megszerettesse a gyermekkel az óvodát.

FELHASZNÁLT INTERNETES OLDALAK:

- <http://lenvirag.blogger.hu/>
- <http://www.dszit.hu/letoltheto/jakobinora-olbelijatekok.pdf>
- <http://tulipanovoda.eu/eu/ovodakezdes-tanacsok-kezdő-anyukaknak/>
- <http://www.szuloklapja.hu/kozossegi-elet/2766/ovodakezdes-es-beszoktatás-19-tutitipp-hogy-konnyu-legyen-a-beszoktatás.html>
- http://www.skolkdydnv.sk/wp-content/uploads/adapt_program.pdf